

UKREPI IN PREDPISI

Predpisi o plačah

Tri pripombe

Nedavno so bili spremenjeni predpisi o priznanju nekaterih osebnih prejemkov med materialne stroške. Te spremembe dopolnjujejo v določenem smislu instrumente, ki določajo režim denarnih prejemkov delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij, po drugi strani pa prispevajo k izboljšanju poslovanja prizadetih gospodarskih organizacij.

Terenski dodatek

Vse do sprejetja teh sprememb ni bil položaj montažnih in projektantskih podjetij in podjetij za raziskovalna dela dovolj olajšan v primerjavi z ostalimi gradbenimi podjetji, glede na priznanje terenskih dodatkov med materialne stroške. Tem podjetjem so se v teku leta terenski dodatki priznavali za materialne stroške v znesku, ki je bil samo za 20 odstotkov večji kakor terenski dodatki, ki so predvideni za gradbeništvo. Ta povečani znesek terenskih dodatkov, ki se priznava v materialne stroške, je bil določen zaradi tega, ker je v teh podjetjih višja struktura delovne sile. Svet za gospodarstvo okrajnega ljudskega odbora je lahko samo izjemoma smel odobriti to povečanje na 25%, in sicer takrat, kadar je šlo za težje terenske pogoje.

Gradbena podjetja organizirajo svoja gradbišča navadno za dalj časa. Zato lahko preskrbijo stanovanje in prehrano za svoje delavce in uslužbence. Pri omejenih podjetjih pa to ni tako. Njihove ekipe, ki jih sestavljajo v glavnem visoko kvalificirani kadri, inženirji in tehniki, ostajajo na terenu krajši čas in morajo uporabljati hotele in restavracije, zaradi česar so njihovi življenjski stroški večji. Nekatere ekipe odhajajo dostikrat na take terene, ki so oddaljeni od večjih naselbin in jim jev časih celo onemogočena preskrba s hrano.

Zaradi tega so pred kratkim sprejeli odlok, s katerim se tistim podjetjem, ki imajo višjo strukturo delovne sile, to se pravi montažnim in projektantskim podjetjem, ki imajo višjo strukturo delovne sile, to se pravi montažnim in projektantskim podjetjem ter podjetjem za raziskovalna dela, odobrava povečanje terenskih dodatkov. Za prvih 15 dni bivanja na terenu doseže to povečanje lahko znesek terenskih dodatkov, ki so bili odobreni s tarifnimi pravilniki za leto 1954. Vendar pa terenski dodatek, ki se šteje med materialne stroške in ki ga na ta način določimo, ne sme prekoračiti zneska dnevnice za službeno potovanje. Po 15 dneh bivanja na terenu se terenski dodatek določa na podlagi te odločbe po posebni lestvici.

Glede na to, da se ta podjetja oziroma njihove ekipe na terenu bavijo z zelo važnimi posli, ki zahtevajo zelo visoko strokovnost, pomeni povečanje terenskega dodatka opravičeno nagrado tistim ljudem, ki delajo vtaših pod zelo težkimi pogoji.

Dnevnice

Na podlagi prejšnjih predpisov so se prištevale med materialne stroške podjetja tudi dnevnice za 30 dni, ki jih je nekdo prebil na službeni poti v istem poslu in v istem mestu v državi, dočim so za dneve nad 30 dni predpisi priznavali 250 dinarjev dnevno. V načelih te odredbe ni nikakršnih sprememb, toda odločba, ki je objavljena v Uradnem listu št. 53/55 je napravila dve izjemi: gre za biroje, ki vršijo usluge podjetjem glede organizacije tehnološkega procesa in gospodarsko-računskega poslovanja, in za podjetja za snemanje in proizvodnjo filmov. Narava posla teh podjetij zahteva, da se njihovi uslužbenci zadržijo na službeni poti v istem poslu in v istem mestu v večini primerov dalj kakor 30 dni. Zaradi tega je za službena potovanja za račun teh podjetij določeno, da se po preteku 30 dni prizna med materialne stroške 75% polnega zneska dnevnice.

Nadurno delo

Odločba, ki je objavljena v Uradnem listu št. 53/55 določa, da se priznajo za materialne stroške plače za nadurno delo tudi tistih oseb, ki so razmeščene na tista delovna mesta, katera imajo sicer značaj delovnih mest kvalificiranih delavcev, toda zaradi kompliciranosti dela zahtevajo večjo strokovno izobrazbo delavca (inženirji, ki neposredno vodijo delo kompliciranih naprav). Po tej odločbi se smatra za nadurno delo prav tako delo tistih oseb, ki delajo čez uro na mestih, ki so formalno označena kot delovna mesta uslužbencev, v resnici pa so delovna mesta delavcev (števeci, skladiščniki itd.). B. M.

Stimuliranje s premijami v prihodnjem letu

Letos je stimuliranje delavcev, ki delajo po normi, urejeno glede na sistem plač na ta način, da dobijo plačan vsak presežek norm. Za prihodnje leto pa bomo morali rešiti vprašanje neposredne stimulacije tistih delavcev in uslužbencev, ki ne delajo po postavljenih normah. To so prav tiste osebe, ki so organizatorji procesa proizvodnje, oziroma dela in ki zavzemajo taka delovna mesta, od katerih je največkrat odvisen splošni uspeh podjetja in tudi prihranki, ki neposredno vplivajo na znižanje cen proizvodov in uslug.

Ta okolnost govori o pomenu premiranja. Tehnika premiranja je precej zamotana, toda podjetja jo bodo sčasoma vendarle lahko obvladala. Bolj zaskrbljujoče pa je dejstvo, da premije, ki so določene po pravilnikih prve vrste podjetij niso dovolj visoke in pa okolnost, da se omejujejo višine premij, kar pa ne bi smelo imeti ničesar skupnega s premijskim sistemom. Napačno je tisto pojmovanje, ki meni, da je dajanje nizkih premij v skladu z našim gospodarskim sistemom in da je treba majhne nagrade povezovati z višino plače.

ZAKLJUČNI RAČUNI KMETIJSKIH ZADRUG V LETU 1955

Ker ima ugotavljanje rezultatov poslovanja kmetijskih zadrug zelo velik pomen, je zvezni izvršni svet s posebnimi predpisi določil, kako je treba sestaviti končne račune kmetijskih zadrug.

Skupni dohodek zadruga vsebuje skupno vrednost vsega, kar je zadruga v letu 1955 proizvedla v svoji kmetijski dejavnosti, nadalje vrednost prodanih proizvodov od drugih dejavnosti in razliko med prodajno in nabavno ceno prodanega blaga. Razen tega spadajo v skupni dohodek tudi prispevki, ki jih zadrugi plačajo podjetja, delavnice in obrati, ki jih je zadruga ustanovila in ki delajo s samostojnim obračunom.

Če je zadruga poslovala s svojimi člani na odprtem računu, to se pravi, če je prodajala njihove pridelke za njihov račun, toda v svojem imenu, se k skupnemu dohodku prišteje tisti del v tem poslu doseženega dobička, ki pripade zadrugi po sporazumu z zadrugniki. Zadrugi pripada tudi ves drugi dobiček iz poslovanja na odprtem računu med njo in podjetji, ki so prodajala njeno blago za njen račun.

Vse te odnose je treba razčistiti tako, da dobimo točen znesek skupnega dohodka, ki ga je treba razdeliti.

Ko je tako dobila skupni dohodek, ga zadruga razdeli na materialne stroške, amortizacijo, stalni prispevek družbeni skupnosti, plače s prispevkom za socialno zavarovanje, davek na promet in bruto dobiček zadruga. Iz tega bruto dobička zadruga izloči sredstva za pokritje zakonskih obveznosti, in izgube, ki so nastale v prejšnjem poslovanju zadruga ter obvezne zneske za rezervni sklad zadruga in ristorno.

Podobno kakor v kmetijskih organizacijah se tudi v zadrugi obvezni rezervni sklad formira po povečani stopnji 5%, to pa

zaradi samega načina poslovanja kmetijske zadruga in zaradi predmeta tega poslovanja. Na podlagi odločbe zadruga skupščine se v obliki ristorna razdeli zadrugnikom glede na opravljen promet z zadrugo največ 20% dobička, ki so ga ostvarili v prometu. To pa pod pogojem, če je ta dobiček moč ugotoviti, če ni nelikvidiranih izgub iz prejšnjega poslovanja — ne glede na to ali je ta morebiti krita s kreditom — in če je zadruga kot celota dosegla zadosten dobiček.

Ostanek dobička predstavlja neto dobiček, od katerega je treba polovico vložiti v investicijski sklad zadruga.

Od preostalega dela dobička dobi del okrajni ljudski odbor, del pa ostane zadrugi za prosto razpolaganje. Ljudski odbor okraja se lahko odreče svoje udeležbe pri dobičku, ali pa določi, da se ta del dobička vloži v kakšen sklad zadruga.

Dobiček, ki ostane za prosto razpolaganje, razdeli skupščina zadruga tako, da polovico vloži po svoji presoji ali v zadrugi sklad za pospeševanje kmetijstva, ali v rezervni sklad iznad obveznega zneska ali v sklad obratnih sredstev, iz druge polovice dobijo svoj delež tiste osebe, ki so z zadrugo v delovnem odnosu. Kar še ostane, pa se po odločbi zadruga skupščine vloži v zadruga sklade.

Za posebno stimuliranje kakšne izredno koristne dejavnosti

zadruga lahko tisti dobiček, ki ga je dosegla v hranilno-kreditni dejavnosti, če to lahko ugotovi, izjemoma vloži v rezervni sklad za to dejavnost.

V tistih kmetijskih zadrugah, v katerih zadrugniki sami neposredno opravljajo kmetijsko proizvodnjo, ne ugotavljamo dobička, temveč samo doseženi dohodek, t. j. ostanek skupnega dohodka po pokritju materialnih stroškov in amortizacije, in ta dohodek razdelimo na obveznosti do skupnosti (stalni prispevek družbeni skupnosti, davek na promet, dopolnilni davek na dohodek od kmetijstva, plače oseb, ki so v delovnem odnosu z zadrugo, zadrugi skladi in zasluzki zadrugnikom). V zvezi s končnim računom kmetijskih zadrug za leto 1955 je treba še posebej poudariti posebno vlogo okrajnega ljudskega odbora. Leto ima možnost, da z določanjem svoje udeležbe pri dobičku, kakor tudi z določanjem o vlaganju dobičke v določene zadruga sklade v znatni meri ureja in usmerja razvoj zadruga. To velja tudi za dopolnilni davek od kmetijstva pri kmečkih obdelovalnih zadrugah.

Zadruga bi morale čim bolj skrbeti, da si zagotovijo strokovne kadre, ker le tako bodo lahko napravile obračun za vsak posej in se s tem uspešno posveatile pospeševanju kmetijstva in vključile v promet s kmetijskimi pridelki. M. P.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje: Ali mora kmetijska zadruga dovoliti splošno revizijo svojega poslovanja vselej, kadar to zahteva revizor republiške glavne zadruga zveze? Mar mora zadruga poravnati stroške take revizije?

Odgovor: Po členu 74, odstavek 3, uredb o kmetijskih zadrugah so za revizijo poslovanja zadrug pooblaščen okrajni odbori s tem, da tudi za take revizije veljajo splošni predpisi o reviziji poslovanja gospodarskih organizacij.

V praksi pa imamo primere odstopanja od tega pravila. Ker so njihovi revizijski organi preobremenjeni, so se nekateri ljudski odbori okrajev sporazumeli s teritorialno pristojnimi zadrugnimi zvezami, da v njihovem imenu opravljajo revizije poslovanja zadrug revizijske službe osnovnih zadrugnih zvez ali republiških glavnih zadrugnih zvez. V prvem in drugem primeru mora zadruga vedno dovoliti revizijo svojega poslovanja pooblaščenim strokovnim oseb, ki jo določi organ, pristojen za izvršitev revizije (okrajni ljudski odbor, osnovna zadruga zveza ali republiška glavna zadruga zveza).

Po pravilu plača stroške revizije tisti organ, ki je izdal nalog za izvršitev revizije. V določenih konkretnih primerih se ti stroški lahko prenesejo na zadrugo, kjer se opravlja revizija in to v primerih, če je revizija zaradi nerednosti, povernosti, nemarnosti in podobno

v delu zadruga trajala dalj, kakor pa je bilo normalno predvideno. Zadruga pa s svoje strani lahko zahteva povrnitev takih stroškov od uslužbencev, ki so odgovorni za ugotovljeno nerednost, povernost, nemarnost in podobno.

Glede samega načina obračunavanja stroškov revizije zadruga lahko intervenira pri pristojnem organu za izvršitev revizije in zahteva, da se ta način spremeni, če misli, da so ti stroški previsoki.

To zlasti velja za primer, če je zadruga zveza pristojni organ za opravljanje revizije, kajti v tem primeru odreja način obračunavanja stroškov revizije skupščina zadruga zveze. Če pa je že sprejet sklep o višini stroškov opravljene revizije, mora zadruga sprejeti stroške, ki so obračunani po vnaprej določenem načinu za njihovo obračunavanje.

Vprašanje: Ali se občinske takse lahko uveljavijo v odstotku od prometa?

Odgovor: Ljudski odbori ne morejo predpisati občinskih taks v odstotku od prometa gospodarskih organizacij, če to ni za posamezne primere posebej določeno z zveznimi predpisi. S takimi občinskimi taksami bi zajeli splošno akumulacijo. Tako na primer ni moč predpisati občinske takse na firmo gospodarskih podjetij, ki bi se plačala v odstotku od prometa podjetja, ker bi to dejansko bil splošni davek na poslovni promet, ne pa občinska taksa.